

בס"ד
פר' שמיני
גיליון רמ"א
שנה ה'
אדר ב' תשפ"ד

בדרו אמונה

במשנת מרן רשכבה"ג הדרך אמונה זללה"ה

להנות בהם בני אדם – פסקי רבינו זצוק"ל בדיני ברכת האילנות

ברכת האילנות מחוץ לעיר

שאלה: אם יש להחמיר כהמקובלים לברך ברכת אילנות בשדה מחוץ לעיר.

תשובה: אין חייבים.

[א.ה. – רבינו עצמו נהג תמיד לברך בתוך העיר ולא חשש לשיטות הנוהגים לברך בחוץ לעיר]

...

ברכת האילנות במנין

שאלה: אם צריך לברך ברכת אילנות במנין דווקא או א"צ להקפיד במנין.

תשובה: א"צ.

...

נשים בברכת האילנות

שאלה: אם נשים חייבות לברך ברכת האילנות.

תשובה: חייבות כשרואות.

...

ברכת האילנות בשבת

שאלה: אם אפשר לברך ברכת האילנות בשבת.

תשובה: אפשר.

[הקהילות יעקב בירך בשבת כמובא באורחות רבינו ח"ג עמ' רכ"ד]

...

ברכת האילנות על אילן אחד

שאלה: אם אפשר לברך ברכת אילנות גם על אילן אחד.

תשובה: אפשר.

...

קטן שיגדיל

שאלה: קטן שיגדיל אם ימתין לברכת האילנות עד שיגדיל, או שא"צ ויברך, בעודו קטן.

תשובה: א"צ להמתין.

...

נוסח ברכת האילנות

שאלה: בברכת האילנות יש אומרים שלא חיסר בעולמו "כלום", וי"א "דבר", איך צריך לומר

תשובה: כלום.

...

ברכת האילנות בלילה

שאלה. ברכת האילנות רבים נהגו לברך בבוקר מיד לאחר תפילה מצד זריזין מקדימין, וצ"ע היום בזמננו שיש אור ואפשר לראות את הפריחה בלילה מדוע שלא יברכו כבר בליל ראש חודש.

תשובה. לילה אינה זמן ראייה.

...

ליכנס לחצר ולברך ברכת אילנות ללא רשות

שאלה: בסי' מעשה חמד עמ' ש"א כתב מרן דאין ליכנס לחצר לברך ברכת אילנות, דל"ש ניח"ל לאיניש למיעבד מצוה בממוניה רק במצוה שבחובה. וצ"ע ממש"כ המשנ"ב סי' תקפ"ו סק"ד דאמרי' ניח"ל ליקח שופר אפי' לתקוע מאה תקיעות שאינם חובה.

תשובה: עיקרו דאורייתא.

ברכת אילנות באילן תלוש

שאלה: אם אפשר לברך ברכת אילנות על ענף תלוש מן האילן שיש בו פרחים, או בעי מחובר לקרקע.

תשובה: מחובר.

...

ברכת אילנות שנפלו הפרחים

שאלה: אם אפשר לברך ברכת אילנות אחר שנפלו הפרחים ולא גדלו הפירות באופן שראויים לאכילה.

תשובה: לא.

...

ברכת אילנות בעציץ

שאלה: אם אפשר לברך ברכת אילנות על עציץ נקוב או שאינו נקוב.

תשובה: כן.

[וכ"כ מרן במכתב שבסי' מעשה חמד עמ' ש', פשוט שמברך לכתחילה בין על עציץ נקוב ובין על עציץ שאינו נקוב ואין ספק כלל].

...

בירך על אילן סרק אם יברך על מאכל

שאלה: מי שבירך על אילן סרק אם יברך שוב על אילן מאכל.

תשובה: כן,

...

ברכת אילנות בספק ערלה וכלאים

שאלה: להסוברים שאין לברך על ערלה וכלאים, אם בספק ערלה וכלאים יברכו.

תשובה: לא יברך.

...

ברכת אילנות על עץ שניטע בגזל

שאלה: אם אפשר לברך ברכת אילנות על עץ שניטע בקרקע שלא ברשות.

תשובה: בלא שם ומלכות.

...

ברכת אילנות בחצר בית כנסת

שאלה: למש"כ הרעק"א או"ח סי' ק"נ דאסור לנטוע עצים ע"י בית הכנסת אם יכול לברך ע"י ברכת אילנות.

תשובה: לא.

...

ברכת האילנות קודם ברכת התורה

שאלה: אם אפשר לברך ברכת האילנות או ברכת החמה קודם ברכת התורה בשעת הדחק.

תשובה: כן.

...

דין יצא מוציא בברכת אילנות

שאלה: מי שבירך על ברכת אילנות אם יכול לברך שוב למי שלא בירך מדין ערבות.

תשובה: לא.

...

לברך בחודש אדר

שאלה: כשלא יכול לברך בחודש ניסן אם יכול להקדים לאדר.

תשובה: לא.

חמץ לא יראה בבתיכם – פסקי רבינו זצוק"ל בדיני ביעור ומכירת חמץ

נסילת ידים לפני בדיקת חמץ

שאלה: כתב המשנ"ב (ס"ק ב') "יש אומרים שטוב שיטול ידיו קודם" (בדיקת חמץ). וצ"ב מדוע לא כתב כן לפני כל מצוה, שטוב ליטול ידים קודם.

תשובה: **כל מצוה שצריכה ברכה.**

ובפעם אחרת ענה: **לפני כל מצוה חייב אבל כאן שבדוק גם במקום מטונף ס"ד שלא יברך.**

...

בדיקת חמץ אחורי הסטנדר

שאלה: ראיתי מביאים שהרב בודק בבדיקת חמץ אף מתחת לסטנדר שלו למעלה, שחושש שמה נדבק שם וכדו', ולכאורה מהשו"ע סעיף ה' נראה שאין צריך שכתב שם, "גג היציע והמגדל שגגיהם משופעים א"צ בדיקה", וכ"ש מתחת לסטנדר למעלה שאין צריך.

תשובה: **לפעמים הילדים מורחים שם.**

...

חיוב בדיקה בליל י"ד בבית שיכנס לגור בו באמצע הפסח

שאלה: יש לעיין מי שעובר דירה באמצע הפסח, ויודע שבעל הבית לא בדק שם את החמץ כדן, האם חל עליו חובת בדיקה בליל י"ד בכדי שכשיבוא שם לפסח הבית יהיה בדוק, או מאחר שבליל י"ד הבית אינו ברשותו עדיין אין עליו חובת בדיקה, ויבדוק רק כשייכנס לגור שם. (מייירי באופן שיכול להיכנס לשם בליל י"ד, אבל עדיין אינו ברשותו).

תשובה: **אין חייב.**

...

האם אברכים צריכים לבדוק את מקומם בכולל

שאלה: סימן תל"ג סעי' י', "בתי כנסיות ובתי מדרשות צריכים בדיקה" וכו'. מה הדין אברך שאוכל חמץ במקומו בכולל, האם צריך לבדוק בליל י"ד לאור הנר את מקומו.

תשובה: **לא.**

שאלה: שאלתי את מרן על אברך האוכל חמץ במקומו בכולל, אם צריך לבדוק את מקומו והשיב 'לא'. ולא הבנתי טעמו, הא חמץ הוא.

תשובה: **מוטל על הנהלת הכולל לבדוק.**

...

כניסה בחג למקום שאינו בדוק

שאלה: האם מותר לנסוע בחוה"מ פסח באוטובוס, דהא הוא אינו בדוק מחמץ, ואסור להיכנס לבית שאינו בדוק.

תשובה: **לבית שאינו שלו מותר.**

...

אי שרי להקנות לקטן חמץ שיודע שישאר אצלו בפסח

האם מותר להקנות לקטן חמץ קודם זמן איסור חמץ בידוע שישאר אצלו בפסח או דחשיב ספייה, השיב רבינו זצ"ל **אסור.**

...

האם בבית המקדש היה כלי חמץ וכלי מצה

שאלתי. האם בבית המקדש היה כלי שרת מיוחדין לכלי מצה לדברים שהיו עושין אותם מצות, ולכלי החמץ למה שהיו עושין בחמץ, כדי שלא יהיה בליעות.

תשובה: **יכול להיות.**

...

מדוע מבטלים חמץ שביער

שאלה: בביטול חמץ ביום אומרים "דבערתיה ודלא בערתיה", וקשה הרי אם ביער החמץ מדוע צריך לבטלו

תשובה: **שמה לא נתבער יפה.**

[הדברים בגליון לוקטו מספרים: שר חמישים. פתחי חיים. מועדי הגר"ח - הובא באדיבות מכוון גם אני אודך. אריה שאג. שמחת מרדכי.]

מנקה תוך ל' לפסח האם מקיים מצוה

שאלה. האם מי שמנקה לפסח מקיים מצוה דאורייתא כל שלושים יום לפני פסח. תשובה. **הכנה למצוה.**

...

מצוה בו במכירת חמץ

שאלה: אם במכירת חמץ אמרתי מצוה בו יותר מבשלוcho למכור בעצמו או דאין קפידא.

תשובה: **יש [אם אין לו ביטול תורה מזה].**

...

שליח למכירת חמץ בטלפון

שאלה. האם יכול אדם להתקשר להרב בערב פסח ולעשות אותנו שליח למכור את חמצו.

תשובה. **יתכן.**

...

חמץ של קטנים

שאלה. קטנים שירשו חמץ (קודם הפסח) לכאורה לא יכולים לבטל את החמץ דאין ייאושם ייאוש והפקרן הפקר, האם החמץ אסור בהנאה לאחר הפסח.

תשובה. **יתכן שיועיל ביטול האפוטרופוס.**

...

האם להתנות במכירה חוץ ממה שמקיים שריפת חמץ

האם צריך לכתוב בשטר מכירת חמץ חוץ מהחמץ שמקיים בו שריפת חמץ או שממילא כ"ה בסתמא, השיב רבינו זצ"ל **א"צ.**

...

רב שנאבדו שטרותיו

רב שנתנו לו שטרות הרשאה למכור החמץ ואבדו האם מהני שימכור עבור כל אותן ששלחוהו, השיב רבינו זצ"ל, **יתכן.**

...

מכר חמץ ומצא בפסח

שאלה: המוצא חמץ בביתו בפסח, ולפני החג מכר את חמצו לגוי בכל מקום שהוא, האם ג"כ באופן זה ישרפנו, או שאין לו רשות לשורפו דהא מכר לגוי החמץ.

תשובה: **יש לו רשות דאין הגוי מקפיד ע"ז.**

...

מכר והמשיך למכור אף בפסח רח"ל מה דין המכירה

מי שמכר חמיצו לגוי וממשיך למכור בחנותו חמץ בפסח, האם מפיקע מכירתו דמראה שכי"ז חוכא ואיטלולא, או שאמריי שדינו כגזלן גרידא, אבל המקח שנעשה כדינו וכהלכתו לא בטל, ואין כאן חמץ של ישראל שעבר עליו הפסח, השיב רבינו זצ"ל, **המקח קיים.**

...

למכור חמץ גמור לגוי

שאלה: האם אפשר למכור חמץ גמור לגוי במכירת חמץ. תשובה: **בדיעבד.**

...

לשלוח הרשאה למכירת חמץ ע"י קטן

והאם אפשר לשלוח ליתן הרשאת המכירת חמץ לרב [וכמדומה שהעולם אין מקפידין שיהיה השליח גדול], השיב רבינו זצ"ל, **אין ראוי, (שם שאלה ה).**

...

אם יש ענין שיהיה לו ד' אמות לבדיקת חמץ

מי שאינו בביתו בפסח כלל ומשכיר כל ביתו לאחר או מוכר [קודם זמן חיוב בדיקת חמץ], האם יש לו להכניס עצמו לחיוב במקום שנמצא ולבקש שיקנו לו ד' אמות לבדוק, השיב רבינו זצ"ל, **אין חייב.**